

Jan Zumr

## Emanuel Sladek

### Neznámý čelný funkcionář SS v Protektorátu Čechy a Morava

V říjnu 1938 nacistické Německo okupovalo československé pohraničí a o necelý půlrok později i české vnitrozemí. Na obsazeném území byla ihned zahájena výstavba nejrůznějších nacistických organizací. Pochopitelně nemohla chybět ani elita třetí říše – SS. K nově naverbovaným mužům se počítal i Emanuel Sladek.

Patří mezi polozapomenuté osobnosti německé okupační správy, což je bezpochyby dáno jeho působením u odnože SS<sup>1</sup> nazvané Allgemeine-SS<sup>2</sup>. Ta byla sice před vypuknutím druhé světové války její nejpočetnější součástí, v průběhu války ale její význam citelně poklesl. Sám Sladek přitom byl již ve třicátých letech jedním z nejvýznamnějších představitelů německého obyvatelstva na Jihlavsku i tamějších nacionalistů a aktivně se podílel na rozbití Československa. Po vytvoření Protektorátu Čechy a Morava zaujal čelné místo v hierarchii zdejší Allgemeine-SS, v jejichž řadách postupně vystoupal až na samý vrchol. Po válce byl odsouzen k trestu smrti a po SS-Obergruppenführerovi Karlu Hermannu Frankovi a SS-Brigadeführerovi Hansi Krebsovi se stal třetím hodnostně nejvyšším českým Němcem v hierarchii SS, který byl v Československu po druhé světové válce popraven.

Rekonstrukci Sladkova života usnadnila skutečnost, že se k jeho osobě a činnosti dochovalo velké množství archivního materiálu. Dokumenty uložené v Moravském zemském archivu v Brně, Národním archivu v Praze a berlínském Bundesarchivu jsou sice samy o sobě mezerovité, dohromady ale vytvářejí poměrně kompaktní celek. Předkládaná studie, jejímž cílem je představit životní osudy Emanuela Sladka, je proto primárně postavena na dokumentech ze zmiňovaných archivů a volně navazuje na tři autorovy předchozí studie k problematice Allgemeine-SS v českých zemích.<sup>3</sup>

1 SS, celým názvem Schutzstaffeln der NSDAP, byly založeny roku 1925 jako osobní stráž Adolfa Hitlera. Původně byly podřízeny SA (Sturmabteilung), roku 1934 se staly samostatnou organizací NSDAP a postupně získaly kontrolu nad policií, koncentračními tábory a vybudovaly si vlastní ozbrojené jednotky. Byly nejdůležitějším nástrojem teroru nacistického režimu a za svůj podíl na holocaustu, válečných zločinech a zločinech proti lidskosti byly při norimberském procesu označeny za zločineckou organizaci.

2 Jako Allgemeine-SS se označovaly všechny útvary SS, které nebyly součástí ostrahy koncentračních táborů, SS-Verfügungstruppe (ozbrojené kasernové útvary SS, základ pozdějších Waffen-SS) a SD. Allgemeine-SS byly na rozdíl od útvarů SS-Verfügungstruppe a strážců z koncentračních táborů neozbrojenou částí SS a její příslušníci oblékali pro SS typické černé uniformy. U SS sloužili, až na malou část důstojníků a poddůstojníků, dobrovolně a bezplatně. Jednalo se tedy o muže mající civilní zaměstnání, kteří svoji službu u SS vykonávali po skončení pracovní doby či během víkendů. Allgemeine-SS byly před vypuknutím druhé světové války zdaleka nejpočetnější odnoží SS a na konci roku 1938 měly

## Mládí a profesní kariéra

Emanuel Heinrich Sladek se narodil v Jihlavě 16. srpna 1902 a o devět dní později byl pokřtěn v římskokatolickém kostele sv. Jakuba Staršího. Jeho otec, který nesl stejné jméno, pracoval jako telegrafní úředník, matka Rosalie Trávníčková byla dcerou muzikanta.<sup>4</sup> Sladek měl čtyři starší sourozence. Otec zemřel v roce 1906<sup>5</sup> na úžeh<sup>6</sup>, Emanuela a jeho sourozence tak vychovávala matka. Nejstarší bratr padl v první světové válce v Itálii a obě sestry zemřely v mladém věku na spalničky. Sladek absolvoval obecnou a měšťanskou školu, a jelikož měl později převzít dědečkův obchod s textilním zbožím, nastoupil po skončení povinné školní docházky do učení a zároveň navštěvoval obchodní pokračovací školu.<sup>7</sup> Dědeček ovšem zemřel ještě v době, kdy byl Emanuel příliš mladý na to, aby mohl samostatně vést rodinnou firmu. Až do roku 1922 proto pracoval jako skladník ve velkoobchodu s textilem. Po skončení povinné vojenské služby nastoupil do továrny na provazy Emila Atmanspachera v Jihlavě, rychle se u ní stal manipulátem a již v roce 1928 vedoucím provozu. Na této pozici působil až do roku 1933/1934<sup>8</sup>, kdy byl kvůli insolvenční firmě způsobené hospodářskou krizí propuštěn. Následně dělal jeden rok instruktora u jihlavského tělocvičného spolku turnerů a roku 1935 převzal obchod s likéry od rodičů své ženy (Sladek se 17. října 1929 oženil s Marií Schmiedovou, jejíž sestra se v červnu 1939 provdala za velitele jihlavské 103. SA-Standarte Rudolfa Böhma.<sup>9</sup> Se svou ženou měl tři děti (dceru Eriku a další dceru, která předčasně zemřela, a syna Volkera)<sup>10</sup>. Obchod vedl až do přijetí k SS.<sup>11</sup>

214753 členů z celkových 238 159 (90 %). Podrobně k Allgemeine-SS HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer? Die Allgemeine-SS und ihre Mitglieder 1925–1945*. Oldenbourg Verlag, München 2012.

- 3 ZUMR, Jan: 99. SS-Standarte. Vznik, organizace a činnost znojemského pluku Allgemeine-SS. *Securitas Imperii*, 2015, č. 27, s. 62–88; TÝŽ: „Vše, co je opravdu dobré a čisté krve, přivést do Schutzstaffel.“ Výstava Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava. *Securitas Imperii*, 2016, č. 28, s. 38–59 a TÝŽ: Himmlerova elita v Sudetech. Organizace Allgemeine-SS v československém pohraničí v letech 1938–1939. *Paměť a dějiny*, 2017, roč. 11, č. 2, s. 57–62.
- 4 Viz <http://actapublica.eu/matriky/brno/prohlizec/7521/?strana=94> (citováno k 15. 3. 2018).
- 5 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*. Nová tiskárna, Pelhřimov 2011, s. 142.
- 6 *Moravský zemský archiv* (dále jen MZA), f. Mimořádný lidový soud Jihlava (dále jen C 142), k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Ärztliche Untersuchung (nedatováno, pravděpodobně 1942), fol. 8–11.
- 7 Tamtéž, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebensbeschreibung des Emanuel Sladek. Iglau, 10. 4. 1941, fol. 123–125; VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 143.
- 8 V jeho životopisech se objevují různé letopočty, dokonce i rok 1935. Jako nejpravděpodobnější se jeví jeho propuštění na konci roku 1933 či na počátku roku následujícího.
- 9 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 147. Böhm byl Sladkovým blízkým spolupracovníkem. Stejně jako on působil v Deutscher Turnerverein, byl jeho zástupcem ve Freiwilliger Schutzdienst a stejnou pozicí zastával i ve Volksdeutsche Mannschaft. Se Sladkem se podílel na obsazení policejní budovy v Jihlavě 15. 3. 1939 a převzal velení nad uniformovanou pomocnou policií. Srov. MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Bestätigung für Rudolf Böhm von Emanuel Sladek, 3. 8. 1939.
- 10 *Bundesarchiv Berlin* (dále jen BArch Berlin), f. SS-Offiziersakt (dále jen SSO)/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902). Osudy Sladkovy ženy a dětí nejsou známy – buď uprchli ještě před koncem války, nebo byli odsunuti.
- 11 Tamtéž, Lebenslauf (nedatováno); MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebensbeschreibung des Emanuel Sladek, Iglau, 10. 8. 1941, fol. 123–125 a tamtéž, Lebenslauf (nedatováno).

Jan Zumr

Dne 1. října 1922 nastoupil Sladek prezenční vojenskou službu u dělostřeleckého pluku 304 v Brně a o den později byl přiřazen k 3. autobaterii.<sup>12</sup> Podle svého pozdějšího svědectví byl určen ke studiu na důstojnické škole, kvůli údajné nespolehlivosti byl ale vyloučen a místo toho absolvoval „jen“ poddůstojnickou školu a dosáhl funkce velitele čety. V druhém roce služby měl působit jako učitel na poddůstojnické škole a jako sportovní instruktor.<sup>13</sup> V jeho kmenovém listu se ovšem o důstojnické škole ani o výuce na poddůstojnické škole a funkci sportovního vedoucího nepíše. Na pravdě se zakládalo pouze úspěšné absolvování poddůstojnické školy mezi 1. lednem a 15. květnem 1923. Nadřízení jej hodnotili jako „velmi snaživého a inteligentního“, načež byl v září 1923 povýšen na svobodníka a o dva měsíce později na desátníka. Dne 22. září 1924 jeho prezenční služba skončila a 30. září byl přeložen do rezervy. V červnu 1927 byl povýšen na četaře v záloze.<sup>14</sup> V letech 1927, 1929 a 1931 se účastnil vojenských cvičení a dohromady tak strávil v československé armádě více než 22 měsíců.<sup>15</sup>

### Německý nacionalista

Sladek se postupně stal členem mnoha německých spolků – Svazu Němců (Bund der Deutschen), Městského obranného spolku (Bürgerlicher Schützenverein), Dobrovolných tělocvičných hasičů (Freiwillige Turnerfeuerwehr), Německého kulturního svazu (Deutscher Kulturverband) či Německého svazu zaměstnanců v obchodu (Deutscher Handelsangestelltenverband).<sup>16</sup> Jednoznačně nejvýznamnější však bylo jeho členství v Německém tělocvičném spolku Jihlava (Deutscher Turnerverein Iglau), které se datovalo od roku 1919. Spolek byl součástí Německého tělovýchovného svazu (Deutscherturnverband – DTV), jenž vznikl právě ve výše zmíněném roce. Svaz nebyl zaměřený jen sportovně, ale i politicky. Od počátku byl silně antisemitský, antislovanský a národovecky orientován a Sladek si v něm upevňoval a prohluboval své německo-nacionalistické přesvědčení. Brzy také prokázal velké organizační schopnosti a v hierarchii jihlavského tělocvičného spolku rychle stoupal vzhůru. Od roku 1921 byl Vorturnerem, o čtyři roky později Turnwartem a v roce 1927 již Gauvorturnerem. Od roku 1925 byl Mannschaftsführerem ve svém rodném městě, od roku 1928 Mannschaftsführerem turnerského okrsku „Gruppe West“ skládajícího se z podokrsků zahrnujících jihlavský jazykový ostrov, Slavonice a Novou Bystřici. Na této pozici působil až do okupace v březnu 1939.<sup>17</sup>

12 *Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv* (dále jen VÚA – VHA), sb. Vojenské kmenové listy, kmenový list Emanuela Sladka.

13 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Lebenslauf (nedatováno); *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebensbeschreibung des Emanuel Sladek, Iglau, 10. 4. 1941, fol. 123–125.

14 *VÚA – VHA*, sb. Vojenské kmenové listy, kmenový list Emanuela Sladka.

15 Tamtéž; *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Auszug aus dem Militärbuch des Sladek Emanuel (nedatováno, pravděpodobně 1941), fol. 124. Výťah z vojenské knížky si Sladek po obsazení českých zemích přikrášlil, protože uvedl, že se v roce 1938 zúčastnil mobilizace. Není to pravda – ve stanovený den se nedostavil ke své jednotce a následně byl zatčen a zadržován československými úřady.

16 *MZA*, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Zpráva na Presidium policejního ředitelství v Brně z 28. 12. 1935, fol. 65.

## Neznámý čelný funkcionář SS

V roce 1932 se účastnil školení pro vedoucí turnerů v Aši pod vedením náčelníka DTV Konrada Henleina<sup>18</sup>, který 1. října 1933 založil Sudetoněmeckou vlasteneckou frontu (Sudetendeutsche Heimatsfront – SHF).<sup>19</sup> Odkdy byl Sladek příslušníkem této organizace, není úplně jasné. Podle vlastního dopisu Henleinovi z ledna 1943 měl být jejím členem od 1. listopadu 1933, což ovšem Henlein rozporoval s poukazem na skutečnost, že sice v tuto dobu přihlášku skutečně podal, k vlastnímu přijetí ale nemohlo dojít, neboť Sladkova žádost byla zabavena policií při jedné domovní prohlídce.<sup>20</sup> Pravděpodobnější je proto, že byl členem od roku 1934, což byl i názor poválečného soudu.<sup>21</sup> Podle tehdejšího funkcionáře SHF a SdP Hanse Brosche se datovalo jeho členství od 18. října 1934.<sup>22</sup> Aby mohla SHF kandidovat v nadcházejících volbách do parlamentu, přejmenovala se 30. dubna 1935 na Sudetoněmeckou stranu (Sudetendeutsche Partei – SdP). Emanuel Sladek byl zakladatelem místní skupiny SdP v Jihlavě a členem jejího vedení.<sup>23</sup>

Jeho angažmá v nejrůznějších německých zájmových spolcích neuniklo pozornosti československých úřadů. V červenci 1930 byl na základě udání předvolán na policii, kde musel vysvětlovat uspořádání nepovolené taneční zábavy jihlavského Měšťanského střeleckého spolku (Bürgerlicher Schützenverein). Dušoval se, že nevěděl o nutnosti pořídit si zvláštní povolení, a vyvázl pouze s napomenutím.<sup>24</sup> I se získáním zbrojního průkazu měl problém, neboť úřady ho nepovažovaly za spolehlivého a jeho žádost z 9. listopadu 1934 zamítly. Tím se ale nenechal odradit, odvolal se a 29. listopadu téhož roku mu byl zbrojní pas vydán a o tři roky později prodloužen.<sup>25</sup>

Po smrti prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka v září 1937 umístili jihlavští turneři na vývěsku článek Altpräsident (Starý president), což bylo bráno jako nactiutrhaní, neboť Masarykovo čestné oficiální označení v němčině znělo „Präsident-Befreier“ (prezident Osvoboditel). Dne 2. října 1937 byl Sladek předvolán k výslechu, kde tvrdil, že se to nestalo ze zlého úmyslu, a předložil několik článků z německého tisku vycházejícího v Československu, kde bylo označení „Altpräsident“ běžně použí-

- 
- 17 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Lebenslauf (nedatováno); *MZA*, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebenslauf (nedatováno), fol. 81. Jak ukazují četné diplomy uložené v MZA, byl Sladek v turnerském hnutí úspěšný i jako sportovec.
- 18 Konrad Henlein (1898–1945) stál od roku 1933 v čele Sudetoněmecké vlastenecké fronty, resp. od roku 1935 Sudetoněmecké strany. V září 1938 se stal velitelem Sudetoněmeckého sboru dobrovolníků, po okupaci pohraničí v říjnu 1938 byl jmenován župním vedoucím Říšské župy Sudety. V květnu 1945 padl do amerického zajetí, ve kterém spáchal sebevraždu.
- 19 *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebensbeschreibung des Emanuel Sladek. Iglau, 10. 4. 1941, fol. 123–125.
- 20 *Österreichisches Staatsarchiv* (dále jen ÖSTA) / *Archiv der Republik* (dále jen AdR), f. Gauakten: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), č. spisu 706 542, NSDAP Gauleitung Sudetenland an den SS-Standartenführer E. Sladek. Reichenberg, 28. 1. 1943.
- 21 *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Rozsudek z 9. 4. 1947, fol. 170–172.
- 22 Tamtéž, Bestätigung für Emanuel Sladek von Hans Brosch, 1. 10. 1941, fol. 127.
- 23 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Lebenslauf (nedatováno).
- 24 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 144.
- 25 *MZA*, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Výměry a zprávy jihlavské policie z let 1934 a 1937.

Jan Zumr

váno, aniž by byl kdokoliv potrestán. Tvrdil, že turneři toto označení určitě pochytili v nějakém zahraničním „nenávistném rozhlasu“. Z kauzy vyvázl opět jen s napomenutím a varováním, že by mohl být příště již odsouzen.<sup>26</sup>

Počínal si poté obezřetně, tak, aby mu nebylo možné dokázat žádné nelegální či protistátní aktivity.<sup>27</sup> Jako čelný představitel řady německých spolků se často účastnil veřejných shromáždění; jelikož ale neoplýval řečnickým talentem, byly jeho projevy krátké a strohé. A z hlediska státně bezpečnostního také nezávadné.<sup>28</sup> Ani při domovních prohlídkách, vykonaných 19. listopadu 1934 a 17. září 1938, se u něj nepodařilo nalézt žádné ilegální tiskoviny.<sup>29</sup> Pod fasádou loajálního občana se však skrýval radikální německý nacionalista, *po stránce státoobčanské naprosto nespolehlivý*<sup>30</sup>, jenž byl nejpozději od konce roku 1937 ve spojení s německými tajnými službami a byl jimi za své služby také placen.<sup>31</sup> V této souvislosti navázal kontakt s čelným představitelem SdP Felixem Bornemannem ze Znojemska, kterému předával zpravodajské informace – jejich schůzky se konaly jak v Jihlavě, tak ve Znojmě.<sup>32</sup> Pro zpravodajskou práci byl Sladek vhodným mužem, neboť jako vysoce postavený představitel DTV jezdil na služební cesty po celé republice i do zahraničí.<sup>33</sup>

Sladkova pozice mezi jihlavskými Němci byla natolik významná, že po vzniku Dobrovolné ochranné služby (Freiwilliger Schutzdienst – FS) na jaře 1938 byl jmenován vedoucím pro území jihlavského jazykového ostrova, Slavonic a Nové Bystřice. FS byla oficiálně pořadatelskou službou SdP, ve skutečnosti se ale jednalo o úderné oddíly budované podle vzoru SA.<sup>34</sup> Na vrcholu sudetské krize byly, stejně jako SdP, 15. září téhož roku zakázány. Jejich členové dílem uprchli do Německa, kde se stali příslušníky nově vzniklého Sudetoněmeckého dobrovolnického sboru (Sudentendeutsches Freikorps), dílem zůstali doma a působili v ilegality.<sup>35</sup> Během kritických

26 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 144–145.

27 V této souvislosti stojí za zmínku, že Sladek dbal na to, aby se samotní turneři navenek vyvarovali nezákonných aktivit a nezavdávali podnět k policejnímu zásahu. Např. v létě 1936 se dostal do sporů s vedoucím turnerské mládeže Františkem Vojáčkem, jemuž vyčítal pořádání her v terénu (Geländespiele), jimiž ohrožoval existenci spolku. Viz NA, f. Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze, sign. 207-914/15, Zemský úřad v Brně Presidium ministerstva vnitra, č. j. 6318/1/1, 8. 5. 1937, Vojáček František z Jihlavy, Podezření z přípravy úkladů, sdružování státu nepřátelská a nedovolený pochod, fol. 3–5.

28 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Protokol sepsaný 1. 3. 1947 s Janem Koudelkou, fol. 111.

29 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 145.

30 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Zpráva jihlavské policie z 28. 12. 1938, fol. 65.

31 Tamtéž, k. 64, Návrh na zahájení řízení proti Emanuelu Sladkovi z 6. 3. 1947, fol. 109–110 a tamtéž, Rozsudek z 9. 4. 1947, fol. 170–172.

32 Tamtéž, Bestätigung von Felix Bornemann, 4. 8. 1941, fol. 142.

33 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 160.

34 SA (Sturmabteilung) – úderné oddíly NSDAP. Měly velký vliv na vzestup strany, kdy terorizovaly politické odpůrce a napadaly jejich shromáždění. V létě 1934 byli jejich čelní představitelé povražďeni (tzv. Röhmův puč) a organizace posléze hrála uvnitř NSDAP již jen druhořadou roli. K dějinám SA srov. LONGERICH, Peter: *Geschichte der SA*. C. H. Beck, München 2003.

35 LUH, Andreas: *Der Deutsche Turnverband in der Ersten Tschechoslowakischen Republik. Vom völkischen Vereinsbetrieb zur volkspolitischen Bewegung*. Oldenbourg Verlag, München 1988, s. 417–419; RÖHR, Werner:

## Neznámý čelný funkcionář SS

záříových dnů dostal Sladek povolávací rozkaz, podle kterého se měl 24. září 1938 hlásit v brněnských kasárnách na Králově Poli. Ten ovšem nesplnil, načež byl zatčen a kvůli „nespolehlivosti“ až do 18. října držen ve vazbě jihlavského soudu.<sup>36</sup>

Sladek se po propuštění znovu angažoval v DTV. O tom, jak se mezitím proměnilo ovzduší v německé komunitě, nás informují zprávy policejního úřadu v Jihlavě. V prosinci 1938 uspořádal DTV ve městě slavnost u příležitosti zimního slunovratu (Julfeier), jež se již nesla zcela v duchu německého nacionálního socialismu. V sále, kde se oslava konala, vlály vlajky s hákovými kříži, visel zde obraz Adolfa Hitlera, projevy řečníků byly doprovázeny zdviženými pravicemi a voláním *Heil Hitler*. Sám Sladek měl úvodní proslov, ve kterém zdůraznil, že Jihlavané *po dlouhé nucené přestávce slaví první nacionálně-socialistické Vánoce*.<sup>37</sup> Ve stejném tónu se nesla oslava 75. výročí založení tělocvičného spolku v Jihlavě, konaná 7. ledna 1939, při níž účastníci navíc zpívali hymnu NSDAP *Horst Wessel Lied* a oslavovali *osvobozovací boj sudetských Němců*, jehož se *velmi činně zúčastnilo veškeré členstvo DTV v Československu*.<sup>38</sup>

Z členů tělocvičných spolků se později rekrutovali příslušníci tzv. Mužstva etnických Němců (Volksdeutsche Mannschaft – VM). To se dělilo na pluky (Standarten) a Sladek se na počátku roku 1939 stal velitelem 2. Standarte zahrnující území jihlavského jazykového ostrova. Mezi 14. a 15. březnem 1939 provedl se svými muži *všechny nezbytné akce k zajištění převzetí moci na Jihlavsku*, tj. obsazení policejních a četnických stanic a všech důležitých úřadů, odzbrojení policie a četnictva a výkon pořádkové služby.<sup>39</sup> Za své „zásluhy“ byl již druhý den po okupaci jmenován komisařským policejním ředitelem (Polizeidirektor) v Jihlavě, ovšem pouze honorárně. Formálně byl ve funkci potvrzen až 15. srpna 1940.<sup>40</sup> Jelikož pracoval na plný úvazek jako velitel 107. SS-Standarte, nedostával za svou práci u policie žádný plat. Náležela mu pouze úhrada nákladů (Aufwandsentschädigung) spojených s působením v čele úřadu.<sup>41</sup>

Der „Fall Grün“ und das Sudetendeutsche Freikorps. In: HAHN, Hans Henning (ed.): *Hundert Jahre sudetendeutsche Geschichte. Eine völkische Bewegung in drei Staaten*. Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main – Berlin – Bern – Bruxelles – New York – Oxford – Wien 2007, s. 247.

36 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 146.

37 NA, f. Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha (225), sign. 225-1275/21, Opis. Státní policejní úřad v Jihlavě, č. 19697/38, V Jihlavě 22. 12. 1938. Deutscher Turnverein in Jihlavě, uspořádání nac. socialistické vánoční slavnosti dne 18. 12. [19]38. Zemskému úřadu, odd. I/1 v Brně, fol. 24.

38 Tamtéž, Státní policejní úřad v Jihlavě, č. 71/39, V Jihlavě 9. 1. 1939. Věc: Spolek „Deutscher Turnverein“ v Jihlavě, oslava 75letého trvání. Zemskému úřadu, odd. I/1 v Brně, fol. 25.

39 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Lebenslauf (nedatováno); MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebensbeschreibung des Emanuel Sladek. Iglau, 10. 4. 1941, fol. 123–125.

40 Po dobu Sladkovy nepřítomnosti v červnu 1940 v souvislosti s jeho účastí na vojenském cvičení v Berlíně (viz dále) zastával jeho úřad asesor Franz Lang. Ten ale na počátku července odstoupil, údajně kvůli nízkému platu, a do funkce se navrátil jeho předchozí správce. Viz NA, f. Státní tajemník u říšského protektora v Čechách a na Moravě (dále jen URP-ST), sign. 109-6/6, inv. č. 1914, Der Befehlshaber der Ordnungspolizei beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Herr Oberregierungsrat Dr. Gies. Prag, 28. 5. 1940, fol. 41 a tamtéž, Dr. Jur. Robert Gies an Herrn Generalleutnant v. Kamptz, 11. 7. 1940, fol. 41–42.

41 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebenslauf (nedatováno), fol. 126; tamtéž, k. 65, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Prag 15. 8. 1940. An den kommiss. Polizeidirektor SS-Obersturmbannführer Karl (sic) Sladek in Iglau. Betr.: Formelle Bestätigung

Jan Zumr

Pro jeho výkon neměl ani zkušenosti, ani vzdělání, a tak skutečnou policejní práci nechával na svých podřízených a sám navštěvoval svůj úřad jednou, maximálně dvakrát týdně, aby podepsal nashromážděnou úřední poštu.<sup>42</sup> Během války se sám nechal opakovaně slyšet, že kvůli výkonu funkce velitele 107. SS-Standarte mu již nezbýval čas na druhou funkci a ani neměl potřebný věcný náhled do policejní problematiky.<sup>43</sup> Většina jeho práce tak připadla jeho zástupci Dr. Josefovi Podlaskovi a po jeho nuceném odchodu do Brna z důvodu údajných nepřátelských postojů k Německu, které nejsou blíže specifikovány, Dr. Viktoru Ulrichovi.<sup>44</sup>

### Výstavba a organizace SS v Protektorátu Čechy a Morava

Zásadní význam v životě nově jmenovaného policejního ředitele měl bezesporu jeho vstup do SS. Vedení této organizace poslalo své verbíře do čerstvě okupovaných českých zemí již 15. března 1939, kde okamžitě zahájili nábor<sup>45</sup> nových členů do Allgemeine-SS. Náčelník jihlavského náborového úseku SS-Obersturmbannführer Josef „Sepp“ Dietz (1909–1986)<sup>46</sup> se Sladkem rychle navázal kontakt, neboť na něj udělal dobrý dojem, a snažil se ho ze všech sil získat pro svoji organizaci. Mezi SS a SA totiž vypukl velký boj o muže z VM se střídavými úspěchy pro obě strany. Pro Sladka představovala SS *naplnění toužebných ideálů*<sup>47</sup> a Dietze jistě potěšilo, když se 22. března rozhodl do SS vstoupit.<sup>48</sup> Nutno dodat, že pro ambiciózního Sladka tento okamžik rozhodně nebyl jen splněním ideálů, nýbrž vědomým a dobře promyšleným krokem, jenž mu měl zajistit místo na výsluní v nově budovaném protektorátu. Jako obchodník si jistě dokázal spočítat, že SA hraje ve třetí říši již jen druhořadou roli, o jiných formacích NSDAP ani nemluvě. Elitou byla SS a to Sladek jistě věděl.

Ač byl nábor na nějaký čas přerušen, 15. dubna se odvodý, za osobní účasti náčelníka Doplnovacího úřadu (SS-Ergänzungsamt) Gottloba Bergera<sup>49</sup>, znovu naplno

des SS-Obersturmbannführeres Sladek als kommiss. Polizeidirektor in Iglau, fol. 22. Až do roku 1941 pobíral Sladek roční paušál ve výši 2400 korun, následně mu měl být ještě o několik tisíc korun zvýšen.

42 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Protokol sepsaný dne 7. 10. 1946 s dr. Josefem Marešem, fol. 15.

43 NA, f. URP-ST, sign. 109-8/27, inv. č. 2144, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Der Befehlshaber der Ordnungspolizei. Prag 29. 4. 1940. Betr.: Besetzung der leitenden Stellen bei den staatlichen Polizeibehörden des Protektorats Böhmen und Mähren. 14. Regierungspolizeibehörde Iglau, fol. 131.

44 Tamtéž, Sicherheitsdienst RFSS. SD-Leitabschnitt Prag. An den Herrn Staatssekretär beim Reichsprotektor in Böhmen u. Mähren, SS-Gruppenführer K. H. Frank. Prag 7. 2. 1941. Betr.: Tschechische Regierungspolizei. – Besetzung der leitenden Stellen bei den staatlichen Polizeibehörden des Protektorats Böhmen und Mähren. 14. Regierungspolizeibehörde Iglau, fol. 119.

45 K budování organizace SS srov. ZUMR, Jan: *Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava*, s. 38–59.

46 Jeho životopis viz tamtéž, s. 42–43.

47 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebenslauf (nedatováno), fol. 126.

48 BArch Berlin, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Gebühren-Karte.

49 Gottlob Berger (1896–1975) působil nejprve v SA, ale v roce 1936 přestoupil k SS, u níž se o dva roky později stal vedoucím Doplnovacího úřadu. V roce 1940 vystřídal Augusta Heißmeyera v čele Hlavního úřadu SS a později se jako vyšší velitel SS a policie pro Slovensko podílel na potlačování tamějšího povstání. Po válce byl v roce 1949 odsouzen na 25 let do vězení, ale už v roce 1951 byl předčasně propuštěn.

## Neznámý čelný funkcionář SS

rozjely a se Sladkovou pomocí rychle postupovaly. Jen za prvních pět dní se k nim dostavilo 585 mužů. Činnost náborové komise byla ukončena 15. května a následně probíhala uvnitř špiček SS jednání o konkrétní podobě organizace Allgemeine-SS v protektorátu. Byly předkládány různé návrhy a konečnou podobu schválil náčelník Hlavního úřadu SS (SS-Hauptamt) August Heißmeyer<sup>50</sup> 22. června 1939.<sup>51</sup>

Organizace Allgemeine-SS v protektorátu se v zásadě nelišila od systému v „Alt-reichu“<sup>52</sup>. Nebyl zde vystavěn žádný SS-Oberabschnitt<sup>53</sup>, neboť nebyl k dispozici dostatečný počet mužů, místo toho se zastřešujícím útvarem stal SS-Abschnitt XXXIX pod vedením SS-Oberführera Waltera Opländera, který se skládal ze dvou pluků. 107. SS-Standarte se sídlem v Jihlavě disponovala standardními třemi Sturm-bannny v Moravské Ostravě, Brně a Jihlavě a samostatným Sturmem v Olomouci. Pražská 108. SS-Standarte měla naproti tomu pouze dva Sturm-bannny dislokované v Praze a k tomu samostatné Sturmy v Plzni a Českých Budějovicích. Emanuel Sladek se stal velitelem jihlavské Standarte, která zahrnovala území Moravy a k Čechám náležící okresy Jindřichův Hradec (Neuhaus)<sup>54</sup>, Pelhřimov (Pilgram), Humpolec (Humpoletz) a Havlíčkův Brod (Deutschbrod).<sup>55</sup> Sladek odvedl při náboru nových příslušníků SS na Jihlavsku dobrou práci a podařilo se mu přesvědčit ke vstupu tolik mužů, že jihlavský III. prapor měl místo standardních čtyř hned pět rot a byl ze všech tří Sturm-bannů 107. SS-Standarte nejpčetnější.<sup>56</sup>

## Funkcionář SS

Sladek bezprostředně po svém vstupu do SS obdržel vysokou hodnost SS-Sturm-bannführer,<sup>57</sup> ačkoliv oficiálně jím byl jmenován až s účinností od 20. dubna 1939. K tomuto datu se rovněž formálně vázal jeho vstup do SS (členské číslo 327 441) a pověření velením nad 107. SS-Standarte.<sup>58</sup> U nových vládců v protektorátu musel být vskutku velmi dobře zapsán, neboť do takto vysokých hodností a funkcí byli

50 August Heißmeyer (1897–1979) byl v roce 1935 jmenován náčelníkem Hlavního úřadu SS a v následujícím roce dosáhl hodnosti SS-Obergruppenführera. V listopadu 1939 se stal komisařským inspektorem koncentračních táborů a zesílených pluků Totenkopf a v této funkci působil až do léta 1940. Od začátku války stál rovněž v čele úřadu nesoucího jeho jméno (Dienststelle August Heißmeyer), jenž byl zodpovědný za vojenský výcvik žáků z nacionálně socialistických výchovných ústavů (Nationalpolitische Erziehungsanstalten). Po válce byl odsouzen na tři roky do vězení, po propuštění pracoval mj. pro firmu Coca-Cola.

51 ZUMR, Jan: *Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava*, s. 45–49.

52 Stará říše je označení pro Německo v hranicích z roku 1937.

53 Nejvyšší organizační jednotkou Allgemeine-SS byl vrchní úsek (SS-Oberabschnitt), jenž se dále dělil na úseky (Abschnitte), pluky (Standarten), prapory (Sturm-banne), roty (Stürme), čtyři (Trupps, později Züge) a na nejmenší útvary zvané Rotte.

54 V listopadu 1939 přešel okres Jindřichův Hradec do působnosti 108. SS-Standarte.

55 ZUMR, Jan: *Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava*, s. 47–49.

56 Tamtéž, s. 48. Devátý Sturm sídlil v Kamenné u Jihlavy, 10. v Bedřichově u Jihlavy, 11. a 12. v Jihlavě a 13. ve Vilanci.

57 Sturm-bannführer odpovídal hodnosti majora.

58 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902); *MZA*, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Reichsführer-SS an Emanuel Sladek, 7. 8. 1939, fol. 58.



Jan Zumr

bezprostředně po okupaci povyšování jen mimořádně agilní nacisté s četnými „zásluhami“. Krom Sladka jím byl kupříkladu Hermann Krumey, jeden z pozdějších organizátorů deportací maďarských Židů do KT Osvětim, který stejně jako Sladek působil ve vysokých funkcích Německého tělocvičného svazu a rovněž pracoval pro německé tajné služby. Po obsazení pohraničí byl Krumey v listopadu 1938 jmenován rovnou SS-Obersturmbannführerem (podplukovníkem) a velitelem 98. SS-Standarte v Šumperku.<sup>59</sup>

Kromě příslušnosti k SS byl Sladek od 1. dubna 1939 veden také jako člen NSDAP pod číslem 7076313 a uvažovalo se o něm i jako o možném kandidátovi na pozici krajského vedoucího (Kreisleiter) strany v Jihlavě. Tím by Sladek ale zřejmě nakumuloval příliš mnoho funkcí, a tak se jím nakonec o den později stal další vysoký funkcionář DTV, Raimund Siegl.<sup>60</sup> Úplně zkrátka ale nepřišel, neboť v krajském vedení (Kreisleitung) zastával místo pověřence pro tělesnou výchovu.<sup>61</sup> Dne 2. srpna 1939 vystoupil z římskokatolické církve a stal se tzv. věřícím v Boha (gottgläubig)<sup>62</sup>, což byl nezbytný krok k tomu, aby mohl rozvíjet kariéru důstojníka SS.

Tato pozice přinášela Sladkovi řadu výhod. V červenci 1939 se i s rodinou přestěhoval do prostorné vily zabavené místnímu Židovi Louisi Seidnerovi v Schlageterstraße 14 (dnes Legionářů), ve které se současně nacházelo i velitelství 107. SS-Standarte. Přibližně ve stejnou dobu „koupil“ za méně než třetinu ceny auto dalšího jihlavského Žida.<sup>63</sup> Pomáhal rovněž s obstaráním nábytku pro znojenskou 99. SS-Standarte a i sám náčelník Doplnovacího úřadu SS Berger u něj sondoval možnost zakoupení „prvotřídního“ nábytku konfiskovaného Židům.<sup>64</sup>

Nejasná je Sladkova role při požáru jihlavské synagogy 30. března 1939. Židovský svatostánek zapálili nacisté a Sladek celé akci přihlížel spolu s místními esesmany. Přítomní hasiči se pouze starali o to, aby oheň nepřeskočil na vedlejší budovy. Ve Sladkově poválečném vyšetřovacím spise je uložena celá řada svědeckých výpovědí vztahujících se k požáru synagogy, avšak žádná z nich jej neusvědčuje z jakékoliv odpovědnosti.<sup>65</sup>

Sladek se 20. srpna 1939 zúčastnil slavnostní přísahy protektorátní SS. Ta, a s ní spojená přehlídka, se konala v Jihlavě za přítomnosti náčelníka Hlavního úřadu SS Obergruppenführera Augusta Heißmeyera, říšského ministra bez portfeje SS-

59 *BArch Berlin*, f. SSO/221 A: Hermann Krumey (1905–1981), Lebenslauf, 22. 4. 1942. K jeho osobě viz také FEDOROVÍČ, Tomáš: Hermann Alois Krumey – aktér konečného řešení slovanského problému a židovské otázky. In: *Terezínské listy. Sborník Památníku Terezín*, sv. 42. Památník Terezín – Oswald, Terezín – Praha 2014, s. 27–44.

60 K jeho životopisu srov. VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 89–96.

61 *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebenslauf (nedatováno), fol. 126.

62 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902). Dne 24. 12. 1945 byl znovupřiját do církve (*MZA*, matrika od sv. Jakuba v Jihlavě, N 1901–1905, s. 94). Před popravou požádal o kněze, ač tvrdil, že v Boha nevěří (VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 162).

63 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 146, 148–149; ZUMR, Jan: *Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava*, s. 57.

64 *MZA*, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, SS-Brigadeführer Berger an SS-Sturmabführer Sladek. Berlin, 30. 3. 1940, fol. 98 a VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 152.

65 *MZA*, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, výslechové protokoly z února a března 1946.

## Neznámý čelný funkcionář SS

-Gruppenführera Arthura Seyß-Inquarta<sup>66</sup>, jehož otec učil v 80. letech 19. století na jihlavském gymnáziu, a vyššího velitele SS a policie v protektorátu SS-Brigadeführera Karla Hermanna Franka.<sup>67</sup> Příslužníci složili celkem 2 537 příslušníků SS z celého území protektorátu. Kolik z nich připadalo na 107. SS-Standarte, ovšem známo není. Počet příslušníků SS-Abschnittu XXXIX narostl do září 1940 na 3 016 mužů<sup>68</sup> a na konci roku 1941 měl jihlavský pluk Allgemeine-SS 1 974 příslušníků, což představovalo více než tři pětiny všech mužů v protektorátu (3 168).<sup>69</sup>

## Úkoly Allgemeine-SS

„Pracovní“ náplní příslušníků Allgemeine-SS bylo pěstování sportu,<sup>70</sup> účast na ideologických školeních<sup>71</sup> stejně jako na nejrůznějších nacistických svátcích a slavnostech.<sup>72</sup> Esesmani v protektorátu ale neměli vzhledem k vypuknutí druhé světové války šanci uvedené činnosti řádně vykonávat. Místo toho měli v Bergerově Doplňovacím úřadu pomáhat s verbováním mladých mužů do Waffen-SS, zejména mezi členy Hitlerjugend. Nábor nováčků do Allgemeine-SS neustal, nicméně počet nových členů byl ve srovnání s Waffen-SS zanedbatelný. Druhý úkol spočíval v péči o členy rodin příslušníků SS, kteří byli s jednotkami Wehrmachtu či Waffen-SS na frontě, a v péči o raněné a válečné invalidy stejně jako o vdovy a sirotky po padlých příslušnících SS.<sup>73</sup> Předválečná služba v podobě sportování, ideologických školení a účasti na nejrůznějších slavnostech se měla zachovávat, „dokud to bude možné“.<sup>74</sup>

Specifická situace v Čechách a na Moravě, kde Němci tvořili pouze menšinu, vyžadovala krom načrtnutých úkolů přijetí mimořádných bezpečnostních opatření nezbytných k ostraze železnice, mostů či továren sloužících válečnému průmyslu. S blížící se válkou proto velení SS-Abschnittu XXXIX požádalo již 21. srpna 1939 Hlavní

66 Rakouský nacističtí Arthur Seyß-Inquart (1892–1946) byl za svůj podíl na uskutečnění anšlusu Rakouska jmenován říšským místopředsedou a po vypuknutí války se stal zástupcem generálního guvernéra Hanse Franka (1900–1946) v Němci vytvořeném Generálním gouvěrnementu. V květnu 1940 byl jmenován říšským komisařem pro Nizozemsko, kde se mj. podílel na deportaci 100 tisíc nizozemských Židů do vyhlazovacích táborů. Po skončení druhé světové války byl společně s dalšími předními nacistickými zločinci postaven před Mezinárodní vojenský tribunál v Norimberku, odsouzen k trestu smrti a v říjnu 1946 popraven.

67 Nejnověji k němu viz KÜPPER, Renné: *Karl Hermann Frank (1898–1946). Politická biografie sudetoněmeckého nacionálního socialisty*. Argo, Praha 2012.

68 ZUMR, Jan: *Výstavba Allgemeine-SS v Protektorátu Čechy a Morava*, s. 49–50.

69 *BArch Berlin*, f. NS 19 Persönlicher Stab Reichsführer SS (dále jen NS 19)/2097, Gesamtstärke der SS, 31. 12. 1941. SS-Abschnitt XXXIX, s. 22. Započítání jsou i ti, kteří sloužili ve Wehrmachtu či u Waffen-SS.

70 K roli sportu u SS srov. BAHRO, Berno: *Der SS-Sport. Organisation – Funktion – Bedeutung*. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 2013.

71 K ideologických školením u SS srov. HARTEN, Hans-Christian: *Die Weltanschauliche Schulung in der SS 1933–1945*. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 2014.

72 HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer? Die Allgemeine-SS und ihre Mitglieder 1925–1945*, s. 212, 225 a 240. O tom, jak vypadala služba u konkrétního pluku, viz ZUMR, Jan: 99. SS-Standarte. *Vznik, organizace a činnost znojemskeho pluku Allgemeine-SS*, s. 73–76.

73 HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer? Die Allgemeine-SS und ihre Mitglieder 1925–1945*, s. 288–289.

74 Tamtéž, s. 286.

Jan Zumr

úřad SS o zproštění služby ve Wehrmachtu v případě mobilizace všech důstojníků sloužících na plný úvazek (hauptamtlich) k plnění úkolů, které měla organizace SS na starosti.<sup>75</sup> Zda byli služby zproštění opravdu všichni, není zcela jasné, každopádně po přepadení Polska německými vojsky 1. září 1939 Sladek nenarukoval a zůstal v zázemí. Na konci srpna 1939 byla část příslušníků Allgemeine-SS v protektorátu nasazena k ochraně výše uvedených zařízení.<sup>76</sup> Tato strážní družstva působila až do konce roku 1939, kdy bylo na příkaz říšského vůdce SS od jejich dalšího nasazení upuštěno.<sup>77</sup> Jak ale dokazují další dochované materiály, příslušníci Allgemeine-SS byli i po tomto datu vysíláni jako stráže k různým objektům. Příkladem může být ostraha vysílače v Dobrochově u Prostějova, který komando 107. SS-Standarte střežilo od konce ledna do června 1940.<sup>78</sup>

Ochrana železnice a podniků důležitých pro válečné hospodářství nebyl jediný úkol, který musel Sladek po vypuknutí války řešit. Protektorátní úřady se obávaly toho, že by „české šovinistické elementy“ mohly využít 28. říjen 1939 k demonstracím a výtržnostem. Náčelník protektorátního SS-Abschnittu XXXIX Walter Opländer proto o dva dny dříve nařídil veliteli 107. SS-Standarte zvýšenou pohotovost. Ostraha služeben SS měla být posílena a podniknuty konkrétní kroky dle místních poměrů. Příslušníci SS se měli vystříhat jakýchkoliv „speciálních akcí“; pokud by to ovšem situace bezpodmínečně vyžadovala, měli zasáhnout s *tvrdostí přiměřenou SS*.<sup>79</sup> Obávaný 28. říjen 1939 ale proběhl na území jihlavské Standarte bez incidentů, a tak zásah Sladkových mužů nebyl nutný.

### Snaha o vojenskou kariéru

Rozpoutání druhé světové války a s ní spojené odvozy do Wehrmachtu a ozbrojených útvarů SS znamenaly citelný pokles významu a prestiže Allgemeine-SS, a tím i Emanuela Sladka, jenž měl bezesporu vyšší ambice než jen zajišťovat ostrahu objektů.

75 NA, f. URP-ST, sign. 109-13/1, inv. č. 2694, SS-Abschnitt XXXIX, Prag, 21. 8. 1939, VII Tgb. Nr. 23/39 g. Rs., Betr.: Freistellung der im Gebiete des Protektorats tätigen hauptamtlichen SS-Führer, fol. 22–23.

76 KAŇÁK, Petr – VAJSKEBR, Jan: Od Polizeiverstärkung k verstärkte SS-Totenkopfstandarten. Geneze a nasazení specifického druhu represivních a okupačních jednotek SS v letech 1933–1941. *Securitas Imperii*, 2009, č. 15, s. 70; NA, f. URP-ST, sign. 109-4-99, inv. č. 354, Schreiben an Herrn Oberst Longin, 13. 9. 1939, fol. 17.

77 NA, f. URP-ST, sign. 109-4-99, inv. č. 354, Der Höhere SS- und Polizeiführer beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren an den Herrn Wehrmachtbevollmächtigten, Prag 28. 12. 1939. Ablösung der zum Werkschutz usw. eingesetzten SS-Formationen. Důvody tohoto kroku pravděpodobně spočívaly v příliš vysokých nákladech, jež nesly jednotlivé podniky, a nutnosti uvolnit příslušníky SS pro jiné úkoly. Srov. tamtéž, sign. 109-4-100, inv. č. 355, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Prag, 23. 10. 1939. An den Herrn Oberlandrat in Prag, Pardubitz, Brünn, Melnik, Kladno, Kolin. Betrifft: SS-Kommandos in kriegswichtigen Betrieben, fol. 33–34.

78 Tamtéž, sign. 109-6/5, inv. č. 1913, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Nr. XII 2 d 1 1350-0. Prag, 1. 6. 1940. An die Gruppe Z im Hause. Bewachung des Grossrundfunksenders in Dobrochau, fol. 97 a tamtéž, SS-Abschnitt XXXIX. I A/0 Az. 6 d/1. 2. 40. Prag, 12. 6. 1940. Betr.: Auflösung der SS-Wache des Gross-Senders Dobrochau. An die 107. SS-Standarte, Iglau, fol. 104.

79 Tamtéž, sign. 109-4/118, inv. č. 373, SS-Abschnitt XXXIX an den Führer der 107. SS-Standarte, SS-Sturmabführer Sladek, Iglau/Mähren. Prag, 26. 10. 1939. I A/O Az. 6 b/26. 10. 39. Streng vertraulich! Betr.: Vorbereitende Massnahmen für den Fall innerer Unruhen, fol. 73–74.

## Neznámý čelný funkcionář SS

Své nadřazené proto požádal, aby jej dosadil do čela některé z poboček Doplňovacího úřadu (SS-Ergänzungstelle), jež zodpovídaly za nábor do ozbrojených útvarů SS. Dne 20. listopadu 1939 ale přišla ledová sprcha. Náčelník zmiňovaného úřadu SS-Brigadeführer Gottlob Berger dal v dopise adresovaném veliteli 107. SS-Standarte jasně najevo, že něco takového v žádném případě nepřichází v úvahu. Jednak Berger neměl za Sladka adekvátní náhradu, jednak potřeboval někoho, kdo by Standarte udržoval v dobré kondici, aby byla kdykoliv připravena zasáhnout proti českému „ksindlu“. A tím mužem měl být Sladek.<sup>80</sup> Útěchou mu mohlo být alespoň povýšení na SS-Obersturmbannführera 20. dubna 1940. Na tomto místě je vhodné poznamenat, že dochovaná korespondence mezi Bergerem a Sladkem poukazuje na vřelé vztahy obou mužů, které nejpozději roku 1941 přerostly v tykání.<sup>81</sup>

I přes neúspěšnou snahu získat pozici náčelníka pobočky Bergerova úřadu se Sladek nevzdával a zatoužil po vojenské kariéře. Před německou ofenzivou na západní frontě v roce 1940 byl převzat Wehrmachtem jako záložní poddůstojník a velitel SS-Abschnittu XXXIX Walter Opländer požádal 17. května 1940 Hlavní personální úřad SS (SS-Personalhauptamt) o Sladkovo povolání k okamžitému nástupu k Waffen-SS. Vzhledem k „obzvláštním poměrům“ v protektorátu ovšem zároveň žádal, aby byl Sladek po určité době navrácen své Standarte, neboť za něj není adekvátní náhrada. To samé platilo v případě jeho funkce jihlavského policejního ředitele.<sup>82</sup> O týden později náčelník Hlavního personálního úřadu SS-Gruppenführer Walter Schmitt<sup>83</sup> požádal Bergerův úřad o Sladkovo povolání k záložnímu dělostřeleckému praporu SS v Berlíně-Lichterfelde na čtyřtýdenní cvičení, které mělo proběhnout v červnu.<sup>84</sup> Po jeho absolvování byl Sladek odeslán zpět do Jihlavy. Řízení k přijetí do Waffen-SS nemohlo proběhnout ani na počátku srpna 1940, neboť jej příslušné Wehrbezirkskommando neuvolnilo.<sup>85</sup>

Sladek tak i nadále zůstával v zázemí, s čímž se ovšem nechtěl smířit. Dne 10. dubna 1941 se obrátil přímo na Říšského vůdce SS Heinricha Himmlera<sup>86</sup> s žádostí o okamžité povolání k plnému útvaru Waffen-SS.<sup>87</sup> O více než měsíc a půl později

80 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, SS-Brigadeführer Berger. Berlin, 20. 11. 1939. An den Führer der 109. (sic) SS-Standarte, SS-Sturmbannführer Sladeck (sic), Iglau/Protektorat, fol. 162.

81 Tamtéž, k. 65, SS-Gruppenführer Berger an SS-Obersturmbannführer Sladek, 6. 5. 1941, fol. 101.

82 BArch Berlin, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Der Führer des SS-Abschnitts XXXIX. II/16 e/17. 5. 40. Prag, 17. 5. 1940. Betr.: Einberufung hauptamtl. SS-Führer des SS-Abschnitts XXXIX zum Waffendienst. An den Chef des SS-Personalhauptamtes, Berlin.

83 Walter Schmitt (1879–1945) byl v květnu 1945 dopaden a v září 1945 v Praze odsouzen k trestu smrti a popraven. Stručný životopis viz PEJČOCH, Ivo: *Kolaboranti a váleční zločinci na pražském popravisti. Osoby popravené v Praze v průběhu retribučních procesů 1945–1948*. Svět křídel, Cheb 2017, s. 290–291.

84 BArch Berlin, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Zk. – Eol/Sch. Berlin, 24. 5. 1940. Betr.: Einberufung hauptamtlicher SS-Führer. And as Ergänzungsamt der Waffen-SS.

85 Tamtéž, Abschrift. Ergänzungsamt der Waffen-SS. Abt. III/Az. 16 Br./La. Berlin, SO.36, 2. 8. 1940. Betr.: Einberufung hauptamtlicher SS-Führer. An den Chef des Personalhauptamtes.

86 K němu nejnověji LONGERICH, Peter: *Heinrich Himmler. Biographie* (2. Auflage). Siedler Verlag, München 2008.

87 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Emanuel Sladek an den Reichsführer-SS, 10. 4. 1941, fol. 24.

Jan Zumr

obdržel odpověď od velitele pořádkové policie (Ordnungspolizei) v protektorátu SS-Brigadeführera Otty von Oelhafena<sup>88</sup>, ve které mu bylo sděleno, že Himmler jeho žádosti nevyhověl. Jako důvod uvedl, že nedisponuje odpovídající náhradou na pozici policejního ředitele v Jihlavě a že potenciální nástupce – policejní vrchní komisař JUDr. Ulrich – může na jeho místě působit pouze krátkou dobu. Oelhafenovi se rovněž nelíbilo, že jej Sladek zcela obešel, a připomněl mu, aby propříště podobné žádosti posílal standardní služební cestou přes jihlavský oberlandrát a říšského protektora.<sup>89</sup>

Nebyl to jediný neúspěch, se kterým se bývalý turner musel potýkat. Žádost SS-Abschnittu XXXIX o jeho povýšení na SS-Standartenführera k 20. dubnu 1941 byla zamítnuta. Za Sladka se ovšem postavili dva mocní přímluvci, kteří se pokusili dosáhnout revize. Prvním byl vyšší velitel SS a policie v protektorátu Karl Hermann Frank, který se 5. května 1941 obrátil na Himmlera s prosbou o Sladkovo dodatečné povýšení, jež zdůvodnil jeho aktivitami v meziválečném Československu a ochotou kdykoliv se postavit za Vůdce a národ. Dále vyjmenoval jeho vyznamenání (viz dále), úspěchy při budování 107. SS-Standarte i skutečnost, že Jihlava byla díky němu jediným městem v protektorátu, kde byla od počátku čistě německá pořádková policie. Na závěr ještě Frank připomenul, že příslušníci Schutzstaffel v protektorátu hrají aktivní roli v národnostním boji (Volksturmskampf) a *povýšení jejich velitele by rovněž znamenalo uznání jejich výkonu a jednání*.<sup>90</sup> Ač se Frank snažil najít sebevíc důvodů, nebylo to nic platné, poněvadž říšský vůdce SS nebyl ochotný uznat Sladkovy zásluhy natolik, aby jej povýšil.<sup>91</sup>

Mezitím se ve věci snažil angažovat i Gottlob Berger, jenž se v dubnu 1940 stal náčelníkem Hlavního úřadu SS. Ani on ale nebyl úspěšný, nicméně přislíbil podpořit Sladkovo povýšení k 9. listopadu 1941. Zároveň mu navrhl přeložení k dělostřeleckému pluku 2. motorizované pěší divize SS „Das Reich“.<sup>92</sup> Jak ovšem víme, kvůli Sladkovu angažmá v čele jihlavského policejního ředitelství k ničemu takovému nedošlo. Berger poslední zářijový den roku 1941 skutečně navrhl jeho povýšení na SS-Standartenführera a nezapomněl dodat, že o jeho povýšení prosí rovněž Frank a August Eigruber<sup>93</sup>, hornorakouský župní vedoucí.<sup>94</sup>

88 Otto von Oelhafen (1886–1952) byl od května do září 1941 velitelem pořádkové policie v protektorátu.

89 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Der Befehlshaber der Ordnungspolizei. Prag, 28. 5. 1941. An den SS-Obersturmbannführer Herrn Sladek in Iglau, fol. 22.

90 Tamtéž, Abschrift der Abschrift. SS-Gruf. Karl Hermann Frank an den Reichsführer-SS und den Chef der deutschen Polizei, Berlin, 5. 5. 1941, fol. 25.

91 *Barcb Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Abschrift. Der Reichsführer-SS. Persönlicher Stab. Tgb.-Nr. A/20/75/41 Me/Schb. Berlin SW 11, 24. 5. 1941.

92 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, SS-Gruppenführer Berger an SS-Obersturmbannführer Sladek, 6. 5. 1941, fol. 101.

93 August Eigruber (1907–1947) byl od roku 1936 župním vedoucím v Horních Rakousích a svoji pozici si udržel i po anšlusu Rakouska. Po válce byl odsouzen k trestu smrti a popraven, protože byl z titulu své funkce spoluzodpovědný za katastrofální výživovací podmínky v KT Mauthausen.

94 *Barcb Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Beförderungsvorschlag für Emanuel Sladek, 30. 9. 1941 a tamtéž, Personal-Bericht (1941, blíže nedatováno). Je přinejmenším podivné, že se o Sladkovo povýšení zasazoval i gauleiter hornorakouské župy Eigruber, když Jihlavsko, stejně jako jižní Morava, náležely ve stranických záležitostech do kompetence dolnorakouské župy.

## Neznámý čelný funkcionář SS

Než přikročíme k dalšímu líčení Sladkových snah o povýšení, pro úplnost dodejme, že od 1. března do 30. října 1941 působil jako zastupující velitel protektorátního SS-Abschnittu XXXIX.<sup>95</sup> O den dříve, 29. října 1941, se osobně zdravil se zastupujícím říšským protektorem Reinhardem Heydrichem<sup>96</sup> a říšským vůdcem SS Heinrichem Himmlerem na Pražském hradě.<sup>97</sup> Když pominul 9. listopad 1941, 30. leden i 20. duben 1942<sup>98</sup>, vložil se do věci opět Frank, jenž celou záležitost urgoval právě u Heydricha, kterému zdůraznil, že Himmler údajně Sladkovi přislíbil hodnost SS-Standartenführera již na jaře 1939!<sup>99</sup> Ten pravděpodobně žádné kroky v tomto směru nepodnikl, a tak Frank v srpnu opět sondoval možnost Sladkova povýšení.<sup>100</sup> Tentokrát již žádost vyššího velitele SS a policie v protektorátu padla na úrodnou půdu a Himmler k povýšení svolil.<sup>101</sup>

Nakonec tedy trvalo celý rok, než byl Sladek s účinností od 1. září 1942 skutečně povýšen na SS-Standartenführera.<sup>102</sup> Jako možný důvod neustálého odkládání uvedl SS-Obersturmbannführer Rudolf Brandt z Personálního štábu říšského vůdce SS Himmlerovu snahu o soulad hodnosti a služebního zařazení, což by v Sladkově případě v jeho funkci jihlavského policejního ředitele nebylo možné.<sup>103</sup> Avšak nabízí se otázka, jestli se nejednalo jen o výmluvu. Sladek měl u policie pouze vedlejší úvazek (nebenamtlich) a nedostával za to žádný plat. Naproti tomu byl důstojníkem SS na plný úva-

- 95 Tamtéž, Der Führer des SS-Abschnitts XXXIX an den Chef des SS-Personalhauptamtes. Prag, 1. 3. 1941; MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Lebenslauf (nedatováno), fol. 126 a tamtéž, k. 65, SS-Abschnitt XXXIX. II Az. 16 b 10/19. 5. 41. Prag, 19. 5. 1941, Verteiler Va., fol. 371.
- 96 Nejnověji k němu viz GERWATH, Robert: *Reinhard Heydrich. Biographie*. Siedler Verlag, München 2011.
- 97 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 152.
- 98 Šlo o tradiční dny, během kterých docházelo k povyšování příslušníků SS. První datum odkazovalo na Hitlerův neúspěšný puč v Mnichově v roce 1923, druhý na Hitlerovo jmenování říšským kancléřem v roce 1933 a konečně 20. duben odkazovalo na Vůdcovy narozeniny.
- 99 NA, f. UŘP-ST, sign. 109-6-54, inv. č. 1962, Schreiben an SS-Sturmabführer Ploetz, 22. 4. 1942. Z textu nelze jednoznačně určit, zda měl tuto hodnost získat okamžitě na jaře 1939, či zda se Himmler zavázal k jejímu udělení v blíže neurčené budoucnosti. Pokud Himmler Sladkovi opravdu přislíbil udělit hodnost SS-Standartenführera již na jaře 1939, znamenalo by to skutečně mimořádné uznání jeho „zásluh“. Na tomto místě je vhodné připomenout, že dokonce i Rudolf Jung (1882–1945), předseda roku 1933 rozpuštěné Německé nacionálně socialistické strany dělnické (Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei – DNSAP), obdržel po svém přijetí do SS „pouze“ hodnost SS-Sturmabführer, ačkoliv během následujících dvou let vystoupal až do hodnosti SS-Oberführer. Další čelný funkcionář DNSAP Hans Krebs (1888–1947) byl po svém přijetí do SS povýšen na SS-Standartenführera, ve srovnání se Sladkem se ale jednalo o mnohem větší „rybu“. Srov. *Dienstaltersliste der Schutzstaffel der NSDAP* (Stand vom 1. Dezember 1938). Bearbeitet von der SS-Personalkanzlei, Berlin 1938, s. 20–21 a 24–25.
- 100 NA, f. UŘP-ST, sign. 109-6-54, inv. č. 1962, St. S. VI C - 2 b/41. An SS-Obersturmbannführer Dr. Brandt, Persönlicher Stab Reichsführer-SS, 20. 8. 1942, fol. 39.
- 101 Tamtéž, Der Reichsführer-SS. Persönlicher Stab. Tgb. Nr. A 20/171/42. Bra/Bn. Betr.: SS-Obersturmbannführer Sladek. Feldkommandostelle, 14. 9. 1942, fol. 37.
- 102 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Beförderungsdekret für Emanuel Sladek vom Reichsführer-SS, 2. 10. 1942, fol. 18.
- 103 NA, f. UŘP-ST, sign. 109-6-54, inv. č. 1962, Der Reichsführer-SS. Persönlicher Stab. Tgb. Nr. A 20/171/42. Bra/Dr. Betr.: SS-Obersturmbannführer Sladek. Feldkommandostelle, 30. 8. 1942, fol. 38. Jaká hodnost se podle tabulkového zařazení vázala k funkci jihlavského policejního ředitele, se autorovi nepodařilo zjistit, v každém případě se jednalo o hodnost nižší než SS-Standartenführer.

Jan Zumr

zek (hauptamtlich) a hodnost SS-Standartenführer byla pro funkci velitele Standarte plně obhajitelná. Dodejme ještě, že z celé kauzy je patrný vřelý vztah mezi velitelem 107. SS-Standarte a Karlem Hermannem Frankem. Přízeň druhého nejmocnějšího muže protektorátu ani Gottloba Bergera ovšem Sladkovi nepomohla k uskutečnění jeho vysněné vojenské kariéry.

Pokud sledujeme důvody odmítnutí Sladkova přiřazení k frontové jednotce, vždy se objeví argument o nemožnosti jeho náhrady ve funkci policejního ředitele. Byl to ale opravdu skutečný důvod? Nestálo za tím ještě něco jiného? Připomeňme si, že Sladek k výkonu této funkce neměl žádné vzdělání ani zkušenosti, sám o ni vlastně ani nestál a soustřeďoval se jen na nezbytné vyřizování úřední korespondence a skutečná policejní práce ležela na bedrech jeho podřízených. Domnívám se proto, že nebyl odeslán na frontu nikoliv z důvodu své nepostradatelnosti v zázemí, ale zkrátka proto, že o to ve skutečnosti nikdo z kompetentních velitelů nestál. Důvody byly nasnadě. Sladek ve svých čtyřiceti letech neměl žádné vyšší vojenské vzdělání a byl pouze záložním poddůstojníkem. Muži v jeho věku byli ve Waffen-SS již vysokými důstojníky, ne-li přímo generály, a veleli úměrně tomu odpovídajícím útvarům. Povýšit Sladka do vysoké hodnosti a postavit ho do čela takové jednotky ovšem nepřicházelo v úvahu a pro funkci velitele čtyry, což byla jeho nejvyšší vojenská kvalifikace, byl již příliš starý. Stručně řečeno, z hlediska Waffen-SS se jednalo o neperspektivní „zboží“. Sladkovým snům o vojenské kariéře učinily definitivní přítrž vleklé zdravotní problémy, které ho pronásledovaly od počátku roku 1942. Paradoxně v době, kdy byl jejich splnění nejbližší.

Dne 15. ledna 1942 měl totiž na tři měsíce nastoupit službu u motorizované pěší divize SS – Leibstandarte SS Adolf Hitler.<sup>104</sup> Již o pět dní dříve ho ale začala trápit angína a s ní spojený kloubní revmatismus.<sup>105</sup> V rámci ozdravné kúry absolvoval proto šestitýdenní lázeňský pobyt v Poděbradech, jenž skončil 24. dubna. Ten mu sice citelně pomohl, s jeho úplným uzdravením se ovšem počítalo až za rok!<sup>106</sup> Berlínské úřady si následně vyžádaly Sladkovo podrobné lékařské vyšetření v pražském lazaretu SS kvůli jeho možnému upotřebení na frontě. Vyšetření ale nedopadlo příliš dobře – ukázalo poškození myokardu, sníženou kyselost žaludečních šťáv a nutnost odstranění krčnických mandlí. Konečné posouzení tak bylo odloženo až po absolvování čtyř- až pětiměsíční léčby.<sup>107</sup> Vědom si Sladkových potíží, požádal vyšší velitel SS a policie v pro-

104 NA, f. Německé státní ministerstvo pro Čechy a Moravu (dále jen NSM), sign. 110-6-28, inv. č. 835, Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Der Befehlshaber der Ordnungspolizei. An den Herrn Oberlandrat in Iglau. Prag, 10. 1. 1942. Betr.: Leitung der Regierungspolizeibehörde Iglau, fol. 25. Leibstandarte byla původně, jak napovídá samotný název, osobní tělesnou stráží Adolfa Hitlera. Služba u této jednotky byla prestižní záležitostí, což muži Sladkova ražení jistě neuniklo. Je to pouze domněnka, ale myslím si, že se Sladek hodně snažil, aby mohl vykonávat vojenskou službu právě u ní.

105 V této souvislosti stojí za zmínku, že Sladek jako důvod onemocnění uváděl silné nachlazení během svého věznění na podzim 1938, kdy byl prý nucen spát na holé betonové zemi. Bylo to poprvé, kdy se u něj objevily revmatické potíže. Srov. MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Ärztliche Untersuchung (nedatováno, pravděpodobně květen/červen 1942), fol. 8–11.

106 *BARcb Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Abschrift. Aertzliche Gutachten, 27. 4. 1942.

107 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Ärztliche Untersuchung (nedatováno, pravděpodobně květen/červen 1942), fol. 8–11.

## Neznámý čelný funkcionář SS

tektorátu Frank o jeho zproštění z vojenské služby (tzv. UK-Stellung)<sup>108</sup>, a to na dobu šesti měsíců.<sup>109</sup> Wehrbezirkskommando v Brně následně na žádost velitele pořádkové policie v protektorátu SS-Gruppenführera a generálporučíka policie Paula Riegeho<sup>110</sup> zprostilo Sladka nařízením ze 4. prosince 1942 až do odvolání vojenské služby.<sup>111</sup>

V prvních měsících roku 1943 se Sladkův zdravotní stav opět zhoršil a podle lékařské zprávy z dubna téhož roku trpěl srdečními potížemi, vysokým krevním tlakem a měl vysokou tepovou frekvenci – až 160 srdečních tepů za minutu.<sup>112</sup> S kariérou vojáka tak byl konec, nepomohla ani další, tentokrát dvouměsíční léčebná kúra, kterou absolvoval v červnu a červenci 1943<sup>113</sup> ve Sliáci na Slovensku.<sup>114</sup> Nakonec byl Sladek jako SS-Oberscharführer der Reserve 7. října 1943 přeložen ke štábnímu oddělení Waffen-SS při Hlavním personálním úřadu SS v Berlíně, kde byl o osm dnů později povýšen na SS-Untersturmführera der Reserve. Již tehdy bylo jasné, že jeho formální propuštění z Waffen-SS je na spadnutí a povýšení bylo patrně míněno jen jako náplast. Neodvratně se stalo skutečností 28. března 1944, kdy byl propuštěn se zpětnou účinností od 5. prosince 1942, oficiálně kvůli zastávané funkci policejního ředitele v Jihlavě.<sup>115</sup>

## Vrchol kariéry a činnost na konci války

Rozplynul-li se mu sen o kariéře u Waffen-SS, kariéra u Allgemeine-SS mezitím zdárně pokračovala. Vzhledem ke stále menšímu vlivu této odnože SS to ovšem pro ambiciózního Sladka byla jen slabá útěcha. Po návratu z lázní se s účinností od 1. srpna 1943 stal zastupujícím velitelem protektorátního SS-Abschnittu XXXIX<sup>116</sup> a v této

- 
- 108 Unabkömmlichstellung.  
 109 NA, f. NSM, sign. 110-6/28, inv. č. 835, St. S. VII B – 33 b/41, Schreiben an Herrn General Riege. Prag, 3. 11. 1942, fol. 23.  
 110 Paul Riege (1888–1980) vykonával funkci velitele pořádkové policie v protektorátu od září 1941 po následující dva roky.  
 111 Tamtéž, Der Befehlshaber der Ordnungspolizei beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. An den Höheren SS- und Polizeiführer Herrn Staatssekretär SS-Gruppenführer K. H. Frank. Prag, 16. 12. 1942. Betr.: Uk.-Stellung des Polizeidirektors SS Standartenführer Sladek in Iglau, fol. 19.  
 112 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 153.  
 113 Po dobu Sladkovy nepřítomnosti velel 107. SS-Standarte SS-Sturmabteilung Wilfried Hess. Zajímavé je, že Hess zůstal zastupujícím velitelem i poté, co se Sladek vrátil z lázeňského pobytu, a to až do 15. 2. 1944. Srov. *BArch Berlin*, f. SSO/135 B: Wilfried Hess (nar. 22. 1. 1911), Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt I 2a- Za/Schn. Berlin, 5. 7. 1943. Personalverfügung; tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt IIA 1a Za/Schn. Berlin, 10. 3. 1944. Personalverfügung.  
 114 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Schreiben vom Chef des SS-Personalhauptamtes von Herff an SS-Standartenführer Sladek, 26. 5. 1943; tamtéž, Schreiben von Emanuel Sladek an den Reichsführer-SS, SS-Personalhauptamt. Prag, 5. 8. 1943.  
 115 Tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. II W 2 – Az. 21c18/Fr./G. Berlin, 7. 10. 1943. Betr.: Versetzung des SS-Standartenführers der Allgemeinen-SS, SS-Oscha.d. Res. Emanuel Sladek, geb. 16. 8. [19]02, SS-Nr. 327 441; tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. II W 2 – Az. 21c20/Fr./G. Berlin, 21. 10. 1943. Betr.: SS-Oberscharführer der Reserve (Staf.d.Allf.-SS) Emanuel Sladek, geb. 16. 8. [19]02, SS-Nr. 327 441 a tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. II W 2 – Az. 21c25/M./Br. Berlin, 28. 3. 1944. Personalverfügung.  
 116 Tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt I 2a- Za/Schn. Berlin, 9. 8. 1943. Personalverfügung.



Jan Zumr

funkci setrval až do 15. února 1944.<sup>117</sup> K tomuto datu totiž došlo v rámci Allgemeine-SS v českých zemích k rozsáhlé reorganizaci. Říšský vůdce SS toho dne oznámil přiřazení území Říšské župy Sudety, které doposud spadalo do kompetencí vyšších velitelů SS a policie Main, Elbe a Südost, do působnosti vyššího velitele SS a policie pro Čechy a Moravu Karla Hermanna Franka.<sup>118</sup> Tamější úseky a pluky SS patřily nově do jeho kompetence a velitel SS-Abschnittu XXXIX SS-Brigadeführer Walter Opländer byl jmenován náčelníkem štábu Allgemeine-SS u vyššího velitele SS a policie pro Čechy a Moravu.<sup>119</sup> V rámci pokračující reorganizace byl Frank 13. března 1944 jmenován velitelem nově vzniklého SS-Oberabschnittu Böhmen und Mähren, jenž zahrnoval území protektorátu a sudetské župy.<sup>120</sup> Opländer byl s účinností od 1. dubna téhož roku zbaven funkce velitele SS-Abschnittu XXXIX a jmenován náčelníkem štábu Frankova Oberabschnittu<sup>121</sup> a jeho místo od stejného dne zaujal Emanuel Sladek, jenž byl současně zbaven funkce velitele 107. SS-Standarte.<sup>122</sup> Velitelství Sladkova Abschnittu se následně přemístilo do Brna, do Alleestraße 35 (dnes třída Kapitána Jaroše), kde se ostatně již od 17. února 1942 nacházelo i velitelství 107. SS-Standarte.<sup>123</sup>

Počátkem roku 1944 se Sladek dočkal i nejvyššího vyznamenání, jež u SS získal. Dne 30. ledna 1944 mu byl udělen Válečný záslužný kříž I. třídy (verze bez mečů).<sup>124</sup> Tou dobou měl již na svém kontě řadu ocenění – 5. října 1940<sup>125</sup> obdržel Medaili

- 
- 117 Tamtéž, Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt IIA 1a Za/Schn. Berlin, 10. 3. 1944. Personalverfügung.
- 118 NA, f. NSM, sign. 110-3/91, inv. č. 151, Der Reichsführer-SS. 39/13/44 g. Feld-Kommandostelle, 14. 2. 1944, fol. 99. Smyslem tohoto opatření rovněž bylo, aby se hranice Oberabschnittů kryly s hranicemi vojenských okrsků (Wehrkreisen). Srov. tamtéž, sign. 110-3/92, inv. č. 152, Der Reichsführer-SS. 48/8/44 g. Feld-Kommandostelle, 20. 2. 1944. Betrifft: Neubegrenzung der SS-Oberabschnitte, fol. 3.
- 119 *BArch Berlin*, f. SSO/358 A: Walter Opländer (nar. 27. 2. 1906), Der Reichsführer-SS. 39/14/44 g. Feld-Kommandostelle, 15. 2. 1944. Personalbefehl.
- 120 NA, f. NSM, sign. 110-6/28, inv. č. 835, Der Reichsführer-SS. An den SS-Obergruppenführer Karl Hermann Frank. Feld-Kommandostelle, 13. 3. 1944, fol. 35.
- 121 *BArch Berlin*, f. SSO/358 A: Walter Opländer (nar. 27. 2. 1906), Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt IIA 1a Za/Schn. Berlin, 29. 3. 1944. Personalverfügung.
- 122 Tamtéž, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Der Reichsführer-SS. SS-Personalhauptamt. Amt IIA 1a Za/Schn. Berlin, 29. 3. 1944. Personalverfügung.
- 123 NA, f. URP-ST, sign. 109-6/64, inv. č. 1972, SS-Abschnitt XXXIX. I /Az 8h/20. 2. 42. Prag, 2. 3. 1942. Betr.: Dienststellenverlegung der 107. SS-Standarte, fol. 30 a tamtéž, f. NSM, sign. 110-6/26, inv. č. 833, W. Opländer. SS-Brigadeführer. An den Höheren SS- und Polizeiführer für Böhmen und Mähren SS-Obergruppenführer K. H. Frank. Prag, 25. 2. 1944, fol. 8. Pro úplnost dodejme, že se v té době uvažovalo o Sladkovi jako o možném veliteli policie v Brně. S ohledem na jeho nedostatečnou znalost oboru a nezámem o policejní práci ale nakonec do této funkce jmenován nebyl. NA, f. NSM, sign. 110-4/177, inv. č. 331, Abschrift. Sicherheitsdienst RFSS. SD-Leitabschnitt Prag. B 4 VA 1778. geh.B.Nr. 931/42. Prag-Bubentsch, 18. 2. 1942. Geheim! An den Persönlichen Referenten des Herrn Staatssekretärs beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren, SS-Obersturmbannführer Gies, Prag. Betr.: Neubesezung der Stelle des Leiters der Polizeiverwaltung in Brünn, fol. 69.
- 124 Válečný záslužný kříž zřídil v říjnu 1939 říšský kancléř Adolf Hitler jako vyznamenání pro civilisty i vojáky za uznání mimořádných zásluh, kteří nesplňovali podmínky pro udělení železného kříže. Udělován byl za plnění válečných úkolů v zázemí, nikoliv za účast v bojových akcích. Rozlišovány byly verze bez mečů (zásluhy na domácí frontě) a s meči (zásluhy v přifrontovém pásmu, týlu či v záložní armádě).
- 125 NA, f. Úřad říšského protektora (URP), sign. 114-322/4, Der Reichsminister des Innern. Berlin, 18. 10. 1940. An den Herrn Reichsprotektor in Böhmen und Mähren in Prag. Betrifft: Spange zur Medaille zur Erinnerung an den 1. Oktober 1938.

## Neznámý čelný funkcionář SS

k upomenutí na 1. říjen 1938 včetně Spony s motivem Pražského hradu<sup>126</sup>, o rok později Válečný záslužný kříž II. třídy (bez mečů)<sup>127</sup>, 30. ledna 1943 Medaili za péči o německý lid<sup>128</sup> a 1. září 1943 i Válečný záslužný kříž II. třídy s meči.<sup>129</sup> Krom uvedených vyznamenání byl držitelem několika speciálních ocenění určených výhradně pro příslušníky SS, a to Meče cti říšského vůdce SS<sup>130</sup>, který obdržel 25. srpna 1939 po slavnostní přísaze protektorátní SS<sup>131</sup>, Svicnu zimního slunovratu<sup>132</sup> a Prstenu cti SS.<sup>133</sup>

Na jaře 1944 tedy dosáhla Sladkova kariéra u SS svého zatímního vrcholu. SS-Abschnitt XXXIX měl na konci roku 1943 oficiálně 3 165 mužů, Sladek tedy na první pohled velel nemalému množství esesmanů. Ve skutečnosti tomu bylo jinak. Z uvedené počtu jich 1 739 sloužilo ve Wehrmachtu, 492 ve Waffen-SS a 108 bylo nasazeno k jiným účelům. Pouze 826 mužů tak zůstávalo v protektorátu,<sup>134</sup> přičemž jejich počet se měl s blížícím se koncem války dále snižovat. Krom účasti na nejrůznějších ceremoniích a slavnostech, jako např. oslav příchodu zimního slunovratu, soutěží a trénincích svého mužstva se Sladek věnoval zejména sociální péči (Fürsorge) o raněné příslušníky SS a jejich rodiny, o vdovy a sirotky po padlých a nezvěstných příslušnících SS či o rodiny esesmanů nasazených na frontě.

- 126 Medaille zur Erinnerung an den 1. Oktober 1938, zvaná též Sudetská pamětní medaile, byla zřízena po mnichovské dohodě jako ocenění pro osoby, jež se podílely na „znovusjednocení sudetoněmeckého území s Německou říší“. V květnu 1939 k vyznamenání přibyla ještě spona Pražský hrad (Spange Prager Burg), kterou dostávali ti, kteří se angažovali jak ve věci připojení pohraničí, tak při vzniku Protektorátu Čechy a Morava.
- 127 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Verleihungsdekret für das Kriegsverdienstkreuz 2. Klasse, 20. 4. 1941, fol. 17.
- 128 Medaille für deutsche Volkspflege byla udělována za péči o lidové blaho, o nemocné a raněné ve válce i v míru či za péči o německví.
- 129 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 148. Ke všem těmto vyznamenáním jsou k dispozici i příslušné dekrety, které jsou dnes uloženy ve Sladkově trestním spise v Moravském zemském archivu. Sladek však disponoval minimálně ještě jednou medailí, která není žádným dekretem doložena, ale je jasně vidět na jeho fotografiích a je také zapsána na seznamu vyznamenání v jeho osobní složce uložené v berlínském Bundesarchivu. Jedná se o medaili k upomenutí na 13. březen 1938, zvanou též medaile za Anšlus (Die Medaille zur Erinnerung an den 13. März 1938), udělovanou za účast na připojení Rakouska k Německé říši. Ve Sladkově berlínském složce se nachází ještě záznam o udělení medaile k upomenutí na návrat území Klajpedy (Medaille zur Erinnerung an die Heimkehr des Memellandes). Ta byla udělována osobám podílejícím se na „znovusjednocení území Klajpedy s Německou říší“. V praxi byly ale obě medaile udělovány i mimo tento okruh, což byl i Sladkův případ.
- 130 Ehrendegen Reichsführer SS, běžně zkracováno na Meč cti SS (SS-Ehrendegen), byla čestná zbraň SS udělovaná mužům s poddůstojnickými a vyššími hodnostmi. Čím vyšší hodnost, tím vyšší byla pravděpodobnost jejího udělení.
- 131 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Der Reichsführer-SS an SS-Sturmabführer Sladek Emanuel, SS-Nr. 327 441. Berlin, 25. 8. 1939, fol. 57. Udělení meče není překvapivě zaneseno ve Sladkově osobní složce uložené v berlínském Bundesarchivu.
- 132 SS-Julleuchter byl svícen s germánskými runami vyrobený z hlíny, jež SS používala při svých slavnostech, zejména při oslavě zimního slunovratu, kterou nacisté propagovali namísto křesťanských Vánoc.
- 133 Prsten cti SS (SS-Ehrenring) nebo také SS-Totenkopfring bylo čestné vyznamenání původně určené pro příslušníky SS s členským číslem nižším než 5 000, později jej získávali prakticky všichni muži, kteří dosáhli v SS důstojnické hodnosti.
- 134 *BArch Berlin*, f. NS 19/1474, Statistisch-wissenschaftliches Institut. Jagdhaus Tiergarten, 23. 5. [19]44. Tgb. Nr. 1/71/44 g.Kdos. Dr.K./H. Betr.: Stärkemeldung der SS, 31. 12. [19]43, s. 2. Allgemeine-SS. Gesamt.

Jan Zumr

Dalším úkolem byl výcvik pohotovostních jednotek SS (SS-Bereitschaften). Rozkaz k jejich vytvoření vyšel pravděpodobně již na počátku roku 1943<sup>135</sup> a jejich velitelem byl jmenován tehdejší velitel SS-Abschnittu XXXIX Walter Opländer, v jeho nepřítomnosti pak Emanuel Sladek. Zformovány byly z příslušníků Allgemeine-SS a v případě potřeby byly dávány k dispozici bezpečnostní policii jako posila. Výcvik spadal do kompetence velitele SS-Abschnittu XXXIX a skládal se z execírování se zbraněmi i bez nich, školení o zbraních, střeleckých, ideologických a tělesných cvičení či „zvláštního výcviku“ konaného úředníky Gestapa. V případě nasazení podléhaly pohotovostní jednotky veliteli bezpečnostní policie a SD Erwinu Weinmannovi,<sup>136</sup> resp. příslušné služebně státní policie.<sup>137</sup>

Pohotovostní jednotky byly rozděleny do pěti setnin (Hundertschaften) dislokováných v Praze, Jihlavě, Brně, Olomouci a Moravské Ostravě. Jejich význam nebyl jen v rovině bezpečnostně policejní, nýbrž také v čisté organizační. Jak se válka protahovala a byly nutné další a další odvozy, jednotlivé útvary Allgemeine-SS v protektorátu se neustále zmenšovaly a hrozilo, že se úplně rozpadnou. Seskupení zbývajících mužů jen do několika málo útvarů mělo zabezpečit, že se nic takového nestane.<sup>138</sup> V rámci reorganizace byl štáb 108. SS-Standarte začleněn do štábu SS-Abschnittu XXXIX a do čela pluku byl postaven jeho velitel Walter Opländer.<sup>139</sup> Stálým zástupcem velitele pohotovostních jednotek SS na území 107. SS-Standarte byl jmenován Emanuel Sladek<sup>140</sup> a po svém jmenování zastupujícím velitelem SS-Abschnittu XXXIX převzal velení i nad pohotovostními jednotkami SS.<sup>141</sup>

Po vzniku SS-Oberabschnittu Böhmen und Mähren přišel rozkaz k výstavbě těchto útvarů i na území náležících k Říšské župě Sudety a definovány byly i jejich úkoly: nasazení v bezpečnostně policejní službě, pořádkově policejní službě (protiletectká ochrana) a provádění ideologických, tělesných a vojenských cvičení. V prvním případě byly jednotlivé setniny dány k dispozici místním velitelům bezpečnostní policie k boji s odbojovými a sabotážními skupinami. V druhém pomáhaly likvidovat požáry po

135 Přesné datum jejich vzniku ani úkolů se autorovi zatím zjistit nepodařilo.

136 Erwin Weinmann (1909–1945) byl velitelem bezpečnostní policie a SD v Praze od léta 1942 až do konce války. Pravděpodobně padl 9. 5. 1945 při útěku z Prahy.

137 NA, f. URP-ST, sign. 109-7/77, inv. č. 2070, SS-Abschnitt XXXIX. I/Az.: 6 f/25. 1. 43. Prag, 4. 2. 1943. Betr.: SS-Bereitschaften, fol. 35; tamtéž, sign. 109-6/68, inv. č. 1976, SS-Abschnitt XXXIX. I/Az.: 6 f/10. 2. 43. Prag, 10. 2. 1943. Betr.: Zwischenbericht über die befohlene Aufstellung der SS-Bereitschaften im Bereich des SS-Abschnitts XXXIX. An den Höheren SS- und Polizeiführer beim Reichsprotector in Böhmen und Mähren SS-Gruppenführer K. H. Frank, fol. 28–29.

138 Tamtéž, sign. 109-6/68, inv. č. 1976, SS-Abschnitt XXXIX. I/Az.: 6 f/10. 2. 43. Prag, 10. 2. 1943. Betr.: Zwischenbericht über die befohlene Aufstellung der SS-Bereitschaften im Bereich des SS-Abschnitts XXXIX. An den Höheren SS- und Polizeiführer beim Reichsprotector in Böhmen und Mähren SS-Gruppenführer K. H. Frank, fol. 28–29.

139 Tamtéž, SS-Abschnitt XXXIX. I A/O Az.: 8 b 16/1. 3. 43. Prag, 1. 3. 1943. Betr.: Auflösung der Dienststelle der 108. SS-Standarte. Verteiler (Nur 108. SS-Standarte), fol. 27.

140 Tamtéž, SS-Abschnitt XXXIX. SS-Bereitschaften. Prag, 28. 2. 1943. Betr.: Ausbildungsdienst in den Hundertschaften. SS-Befehl 9/43, fol. 31.

141 NA, f. URP-ST, sign. 109-7/86, inv. č. 2079, Der Führer der SS-Bereitschaften in Böhmen und Mähren. Prag XIX, 4. 9. 1943. Betr.: Stoff für den Dienstplatz des 9. Ausbildungstages. An die Führer der Hundertschaften der SS-Bereitschaften und Führer der San-Staffel der SS-Bereitschaften. SS-Befehl Nr. 17/43, fol. 4.

## Neznámý čelný funkcionář SS

spojeneckých náletech a v případech třetím přejímaly pohotovostní jednotky zodpovědnost za službu Allgemeine-SS po dobu války. Z rozkazu rovněž vyplývá, že v protektorátu měly setniny stanoviště, kromě výše jmenovaných pěti míst, také v Mělníku. Měly mít v průměru 150 mužů a mohly být posíleny i o nečleny SS.<sup>142</sup>

Výcvik pohotovostních jednotek SS a sociální péče tedy tvořily hlavní náplň Sladkovy činnosti v roce 1944 a na počátku roku následujícího se dočkal vrcholení své kariéry u SS, když byl s účinností od 30. ledna 1945 povýšen na SS-Oberführera.<sup>143</sup> Jelikož byl SS-Brigadeführer Walter Opländer přeložen ke štábu<sup>144</sup> SS-Obergruppenführera a generála Waffen-SS a policie Hanse-Adolfa Prützmana<sup>145</sup>, jenž měl na starosti výcvik Wehrwolfů<sup>146</sup>, stal se Sladek s účinností od 1. února 1945 po dobu Opländerovy nepřítomnosti zastupujícím velitelem SS-Oberabschnittu Böhmen und Mähren a přímým Frankovým podřízeným.<sup>147</sup> Pro úplnost ještě dodáme, že byl po své dlouhé snaze 1. října 1944 konečně zproštěn funkce policejního ředitele v Jihlavě, tam ale pravděpodobně od února 1942, kdy bylo velitelství 107. SS-Standarte přeloženo do Brna, již téměř nepobýval.<sup>148</sup>

## Poválečné zúčtování

Během posledních dnů druhé světové války se Sladek zdržoval v Jihlavě a po kapitulaci Německa uprchl do Rakouska. Tam jej v červenci 1945 zatkli Američané a následně ho zadržovali na různých místech v Rakousku a Německu až do prosince 1946, kdy byl předán československým úřadům.<sup>149</sup> Dne 6. března 1947 navrhl veřejný žalobce u Mimořádného lidového soudu v Jihlavě JUDr. A. Mykiska zahájit řízení proti Emanuelovi Sladkovi pro zločiny podle § 1, 2 a 3 retribučního zákona<sup>150</sup> a 9. dubna 1947

142 Tamtéž, sign. 109-7/77, inv. č. 2070, SS-Oberabschnitt Böhmen und Mähren. Der Führer der SS-Bereitschaften. I/Az. 8 b/15. 3. 44. Geheim. Prag, 15. 3. 1944. Betr.: Organisation der SS-Bereitschaften /Alarmverbände der Sicherheitspolizei/ im Bereich des SS-Oberabschnitts Böhmen-Mähren. Verteiler IV., u. Hundertschaftsführer der SS-Bereitschaften. Führer der San-Staffeln d. SS-Bereitschaften. SS-Befehl Nr. I/44, fol. 19.

143 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Beförderungsurkunde, 28. 1. 1945.

144 Tamtéž, f. SSO/358 A: Walter Opländer (nar. 27. 2. 1906), Abschrift. SSD-SS-O.A. BM. 15. 7. 2. 1300. An SS-Personalhauptamt Berlin (únor 1945, blíže nedatováno).

145 Hans-Adolf Prützmann (1901-1945) působil ve vysokých funkcích na okupovaném území Sovětského svazu a byl zodpovědný za smrt desítek tisíc civilistů.

146 Jednalo se o záškodnické hnutí vytvořené na podzim 1944, které mělo působit na Spojenci obsazeném německém území.

147 *BArch Berlin*, f. SSO/140 B: Emanuel Sladek (nar. 16. 8. 1902), Amt II A 1 u ZA/Sch. 16. 2. 1945. Personalverfügung.

148 MZA, f. C 142, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Der Deutsche Staatsminister für Böhmen und Mähren. BdO.-St/1 - I 11 31 (Iglau). Prag, 18. 9. 1944. Betr.: SS-Standartenführer Emanuel Sladek; Entbindung von der kommissarischen Leitung der Regierungspolizeibehörde in Iglau, fol. 21.

149 NA, f. Ministerstvo vnitra II, Praha - Stíhání válečných zločinců (AMV 316), sign. 316-2/13, Augsburg 16. 12. 1946. Ministerstvu vnitra, odb. pro polit. zprav. v Praze; MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, Restricted. Dachau Detachment, War Crime Group, Judge Advocate Division, United States Forces, European Theater, Screening Section, APO 205, 17. 10. 1946, Identification of Prisoner, fol. 44.

150 MZA, f. C 142, k. 64, sp. zn. Ls. 27/47, vyšetřovací spis Emanuel Sladek, Veřejný žalobce u mimořádného soudu v Jihlavě, sp. zn. Lst 9/47 2 Z.O.25/47. V Jihlavě 6. 3. 1947, fol. 109-110.

Jan Zúmr

byl soudní proces zahájen. Netrval dlouho. Ten samý den uznal soud Sladka vinným ve všech bodech obžaloby – úklady proti republice, členství v nacistických organizacích a propagace nacistického hnutí – a odsoudil jej k trestu smrti.<sup>151</sup> Rozsudek byl vykonán ještě týž den po 19. hodině.<sup>152</sup>

Dochovaný materiál vztahující se ke Sladkově procesu není příliš rozsáhlý, obzvláště ten k samotnému soudnímu přelíčení je velmi strohý. Většina výslechových protokolů se týká požáru jihlavské synagogy v březnu 1939, několik jich bylo sepsáno s dalšími vysokými funkcionáři NSDAP v Jihlavě včetně členů Gestapa, jejich výpovědi ale Sladka nijak zvlášť nepoškozovaly. Za zmínku stojí nízká znalost organizace SS, zejména Allgemeine-SS, která se projevila i u řady dalších soudních procesů. V rozsudku se lze např. dočíst, že obžalovaný po nějaký čas disponoval hodností „Oberstandartenführer“, přestože žádná taková hodnost neexistovala. Ostatně, jeho angažmá u SS se při vyšetřování „smrsklo“ na vyjmenování hodností a funkcí a nijak blíže zkoumáno nebylo.

Soud se proto zaměřoval hlavně na Sladkovu činnost v meziválečném období, práci v turnerském hnutí, zpravodajskou činnost pro Německou říši a události na Jihlavsku v březnu 1939. Sladek jakoukoli svoji vinu popíral a nepokrytě lhal. Písemné důkazy o jeho nacistických aktivitách byly podle něj falešné (sic), neboť je nechal zhotovit z důvodu vlastní bezpečnosti (sic), a to kvůli svým německým nepřítelům. Potřeboval důkazy o své, ve skutečnosti velmi marginální roli (sic), aby neztratil svoji pozici.<sup>153</sup> Je opravdu pozoruhodné, k jakým argumentačním piruetám se uchýloval, vědom si toho, že mu reálně hrozí trest nejvyšší, jemuž se nakonec stejně nevyhnul.



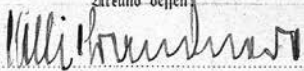
Emanuel Sladek rozhodně nepatřil mezi nejhorší nacistické zločince ani mezi nacisty s největší mocí v Protektorátu Čechy a Morava. Jednalo se o ambiciózního kariéristu, jemuž ovšem chyběla nezbytná „tvrdość“ a bezohlednost na to, aby vystoupal mezi nejvyšší nacistické pohlaváry, a jeho vysněnou vojenskou kariéru zhatil věk a vleklé zdravotní potíže. Aktivně se podílel na rozbití Československé republiky, a ačkoliv není dokumentován případ, kdy by svým jednáním vědomě způsobil smrt nějakému člověku, vložil veškeré své schopnosti a um do služeb nacistického režimu, jehož přetrvání by v konečném důsledku znamenalo likvidaci českého národa.



151 Tamtéž, Rozsudek z 9. 4. 1947, fol. 2–4.

152 Tamtéž, Protokol sepsaný u mimořádného lidového soudu v Jihlavě 9. 4. 1947 o výkonu trestu smrti na dvoře věznice krajského soudu v Jihlavě odsouzeného Emanuela Sladka z Jihlavy, fol. 173.

153 VYBÍHAL, Jiří: *Iglau unterm Hakenkreuz*, s. 156–157.

## Neznámý čelný funkcionář SS

	Kamerad <b>Sladek Emanuel</b>
	ist als <b>Gebietsführer</b>
	Amtswalter des <b>Freiwilligen deutschen Schutzdienstes FS</b>
 Eigenhändige Unterschrift	 Unterschrift und Rang
Ausgestellt: am <b>1. August 1938.</b>	Persönliche Daten des Ausweisinhabers:
Gültig bis:	Geboren am <b>16/8. 1902</b> in <b>Jglau</b>
	zuständig nach <b>Jglau</b> wohnt in <b>Jglau</b>

  <b>Ausweis</b>   <b>1938</b>	Der Verband <b>„Freiwilliger deutscher Schutzdienst FS“</b> Sitz Eger, wurde mit Erlaß des Innenministeriums, Zahl 29.507/1938 - 6, vom 20. April 1938 genehmigt.  Die Richtigkeit des umseitigen Ausweises bescheinigt:    Dr. Fritz Köllner, Schriftführer des Verbandes „Freiwilliger deutscher Schutzdienst FS“, Eger.
--	---

Sladkův průkaz člena organizace Freiwilliger deutscher Schutzdienst (FS) vystavený 1. srpna 1938

Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47

Jan Zúmr

**Der Reichsführer-SS**

G m u n d, den 7. August 1939




---

 S l a d e k , Emanuel
 

---

( H-Nr. 327 441 )

Ich nehme Sie mit Wirkung vom 20. April 1939  
als H-Mann in die Schutzstaffel auf und beför-  
dere Sie zum Dienstgrad eines H-Sturmbannführers  
unter gleichzeitiger Beauftragung mit der Führung  
der 107. H-Standarte.

**Der Reichsführer-SS**

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'Himmler', written over the seal.

Dekret o přijetí Emanuela Sladka do SS k 20. dubnu 1939. K témuž datu byl současně povýšen na SS-Sturmbannführera a pověřen vedením jihlavské 107. SS-Standarte.

Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47

## Neznámý čelný funkcionář SS



Sturmabannführer Emanuel Sladek v čele průvodu svých mužů v zimě 1939/1940

Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47

<p><b>Schutzstaffel der N. S. D. A. P.</b></p> <p><b>SS-Şührer-Ausweis-Nr.</b> 327 441</p> <p><b>Partei-Mitglieds-Nr.</b> 7076 313</p> <p><b>S l a d e k , Emanuel</b></p> <p>geboren am 16.8.02</p> <p>ist SS-Obersturmbannführer u. b.m.d.F. der 107. SS-Standarte</p>  <p><i>Emanuel Sladek</i> Eigene handschriftliche Inscrischrift</p> <p>14788 *10.08.1940, K. 228/40</p>	<p><b>Berechtigt zum Tragen einer Faustfeuerwaffe</b></p> <p>Beförderungsdatum ..... 20.4.40</p> <p>Berlin, den ..... 24.7.41</p> <p>Der Reichsführer-SS <i>H. Himmler</i> Chef des Personalamtes <i>Schmitt</i> SS-Gruppenführer</p>   <p>Ausweis nur gültig mit zeitlich richtiger Begleitgangkarte. K.</p>
---	---

Sladkův průkaz člena SS. Na zadní straně je podpis říšského vůdce SS Heinricha Himmlera a náčelníka Personálního úřadu SS SS-Gruppenführera Waltera Schmitta.

Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47



Jan Zumr

**Im Namen des Führers  
und  
Obersten Befehlshabers der Wehrmacht  
verleihe ich**

dem  
Polizei - Direktor

Emanuel S l a d e k

**das Kriegsverdienstkreuz 2. Klasse  
mit Schwertern**

Führerhauptquartier, den 1. September 1943



**Generalfeldmarschall  
und Chef des Oberkommandos  
der Wehrmacht**

Dekret o udělení Válečného záslužného kříže II. třídy s meči Emanuelu Sladkovi z 1. září 1943

Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47



Slavnostní fotografie Emanuela Sladka u příležitosti jeho povýšení na SS-Standartenführera (s účinností od 1. září 1942). Kromě řady vyznamenání stojí za povšimnutí kord a rukávová páska s římskou číslicí XXXIX, symbolizující jeho příslušnost k SS-Abschnittu XXXIX.

*Zdroj: MZA, f. Mimořádný lidový soud Jihlava, k. 65, sp. zn. Ls. 27/47*